

Лета як у тропіках, плюс мяккая зіма

Такі сцэнарыі клімату акрэсліваюць навукоўцы Беларусі праз чвэрць стагоддзя.

У апошнія гады навукоўцы усё часцей пужагаць нас наступствамі глабальнага пацяплення. Моцныя ўраганы, засухі, паводкі або нечаканая гарачыня ўсё часцей сустрач ў розных рэгіёнах планеты. Пра якія сюрпрызы беларускага клімату можа ісці гаворка ў найбліжэйшыя гады і дзесяцігоддзі карэспандэнту «Звязды» паведамілі аб змяненні клімату: акадэмік НАН Беларусі, аўтар кнігі «Глабальныя і рэгіянальныя змяненні клімату прычыны і наступствы» Ул. Логінаў і намеснік начальніка Рэспубліканскага гідраметэацэнтра В. Мельнік:

— Лічыцца, што ў эру глабальнага пацяплення колькі есць аномальных і экстрэмальных сінаптычных з'яў істотна павялічваецца. Гэтая тэндэнцыя закранула і Беларусь?

Ул. Логінаў:

— Сапраўды, у апошнія гады колькасць шквалаў, засух, замаразкаў і навальніц у нашай краіне істотна павялічылася. А вось туманаў, мяцеліц, гапапёдаў і намаразі, у параўнанні з 70-і гадамі мінулага стагоддзя, стала менш. Агульная колькасць экстрэмальных з'яў у Беларусі істотна не змянілася.

В. Мельнік:

— Я не стаў бы звязваць моцныя дажджы ў мінулым месяцы з глабальным пацяпленнем. Так, сёлета ў чэрвені ў Мінску выпала 187 мм ападкаў, аднак максімальная іх колькасць у нашай сталіцы была зафіксавана ў 1903 годзе, калі было ажно 237 мм (1).

— Глабальнае пацяпненне праяўляецца зараз выключна ў зімовыя месяцы?

В. Мельнік:

— Так. Маладое пакаленне сапраўдных зімаў з моцнымі маразамі і добрым снегам увогуле не бачыла. Тэмпература сярэднестатыстычнага студзеня за гэты перыяд стала прыкладна на 3,5 градуса вышэйшая за клішычную норму.

Як правіла, у Беларусі спякотнае надвор'е адпавядала невялікай колькасці ападкаў. А вось у апошнія гады ў нашай краіне стаў адзначацца феномен даволі цёплага і дажджлівага лета, што

больш нагадвае трапічны клімат. Такое надвор'е летам усё часцей робіцца для нас нормай.

— Аднак ці могуць сёння спецыялісты хоць бы прыкладна акрэсліць «характар» будучай зімы?

В. Мельнік:

— Пачынаючы з 90-х гадоў, толькі ў 1996 годзе ў Бйларусі была па-сапраўднаму халодная зіма, Тэндэнцыя статыстыкі апошніх 20 гадоў свідчыць пра тое, што і сёлета зіма будзе дастаткова мяккай. Я ў гэтым упэунены амаль цалкам.

Ул. Логінаў:

Спраўджальнасць сінаптычных прагнозаў на 1—3 сутак складае каля 96 працэнтаў, а вось на месяц і боольшы тэрмін — адпавядае толькі 60 працэнтам ва ўсіх краінах свету, Да вельмі доўгатэрміновых прагнозаў трэба ставіцца даволі спакойна. Цяпер асобныя даследчыкі сцвярджаюць, што рэгіянальны прагноз надвор'я дакладна прадугледзець больш чым на 2—3 тыдні немагчыма ўвогуле.

За апошнія 20 гадоў самым цёплым на планеце быў 1998 год. Цёплымі былі і ўсе гады новага тысячагоддзя. Разам з тым, па інфармацыі сусветнай метэаралагічнай арганізацыі (СМА), 2008 год стаў самым халодным у цэлым па планеце за апошнія 8 гадоў. Аднак у Расіі ён быў дастаткова цёплым, такім, як у Беларусі і іншых краінах Заходняй Еўропы.

— Халаднаваты пачатак лета нас сёлета не вельмі радаваў. Паводле звестак інфармацыйных агенцтваў, сёлетняя вясна, напрыклад, у Швецыі стала самай халоднай за апошнія 150 гадоў. Можа, глабальнае пацяпненне ўжо пакрысе «вытыхаецца»? Ул. Логінаў:

— Існуюць асобныя меркаванні накошт таго, што практычна максімум існуючага перыяду глабальнага пацяплення ўжо мінуў. Кажуць, што цяпер пачынаецца слабенькае пахаладанне, калі існуе 60—70-гадовы сінаптычны цыкл. Аднак, многія замежныя навукоўцы лічаць, што на клімат на нашай планеце моцна паўплывае фактар парніковага эфекту, які звязаны з дзейнасцю чалавека. Па гэтым сцэнарыі тэмпература на Зямлі павінна

пастаянна павялічвацца з хуткасцю 0,15 градуса за 10 гадоў. Такое пацяпленне працягнецца і надалей, пакуль людзі будуць усё мацней спальваць арганічнае паліва. Аднак у біялагічнай гісторыі планеты прыкладна 6 — 8 тысяч гадоў таму існаваў клімат, калі сярэдня тэмпература была большая, чым цяпер. Больш за тое. прыкладна 140 тысяч гадоў таму на Зямлі існаваў клімат недзе на 2 — 4 градусы цяплейшы, чым мы маем сёння. Чалавечага фактару тады ўвогуле не існавала.

— У Беларусі многія аватары паспяхова вырошчваюць вінаград. Атрымліваецца, што пацяпленне ўжо цяпер пачало карэктаваць сельскую гаспадарку краіны?

В. Мельнік:

— За апошнія 20 гадоў сярэднегадавая тэмпература ў Беларусі павялічылася на 1,1 градуса. Такое лацяпленне ўжо зрушыла агракляматычныя зоны з поўдня на поўнач прыкладна на 100 кіламетраў. Для Віцебскай вобласці і поўначы Мінскай вобласці такія змены станоўча паўплывалі на сельскую гаспадарку рэгіёнаў, аднак на поўдні Беларусі сталі назірацца больш працяглыя засухі.

— Уявім, што парніковы эффект будзе і надалей спрыяць развіццю глабальнага пацяплення на планеце... Чаго нам тады чакаць у найбліжэйшыя 10—20 гадоў?

Ул. Логінаў:

— Паводле сутачных сцэнарыяў змянення клімату на нашай планеце, у найбліжэйшае стагоддзе сярэдня глабальная тэмпература паветра на Зямлі павялічыцца на 2—3 фадусы. На тэрыторыі Беларусі такое пацяпленне будзе больш істотным — на 3—4 градусы і больш. Калі хуткасць змены тэмператур застанецца на ранейшым узроўні, то, згодна з нашымі падлікамі, за 25 гадоў сярэдня тэмпература ў Беларусі можа павялічыцца яшчэ на 1 градус.

— Што змогуць вырошчваць беларусы праз 25 гадоў?

Ул. Логінаў:

— Тады мы будзем жыць у аграсінаптычным поясе Кіеўскай вобласці. У гэтым выпадку вяскоўцы змогуць упэўнена вырошчваць кукурузу, проса і вінаград. Аднак стануць не самымі лепшымі ўмовы для вырошчвання лёну і бульбы, пачне знікаць елка, іншыя холадаўстойлівыя расліны. Але, зноў жаўважу, што гэта не прагноз, а толькі адзін з магчымых сцэнарыяў змянення клімату. Аднак і

сёння яго ўжо трэба таксама ўлічваць.

Сяргей КУРКАЧ.

Источник: Звязда-2009.-8 ліп.-С.1-2.